

Obsah

Predhovor.....	5
1. Európsky stredovek – pojem a periodizácia (V. Múcska).....	7
1.1 Pojem.....	7
1.2. Periodizácia	9
Vnútoraná periodizácia dejín stredoveku:	10
2. Migračné vlny raného stredoveku a vznik ranostredovekých germánskych kráľovstiev (V. Múcska)	13
2.1. Prehľad vývoja Rímskej ríše v 4. a 5. storočí	13
2.2. Sťahovanie národov formovanie germánskych kráľovstiev	27
2.2.1. Germáni.....	27
2.2.1.1. Góti.....	29
2.2.1.1.1. Vizigóti	30
2.2.1.1.2. Ostrogóti.....	33
2.2.1.2. Vandali	35
2.2.1.3. Burgundi.....	38
2.2.1.4. Longobardi	39
2.2.1.5. Germánska kolonizácia Británie	41
2.2.1.6. Frankovia a vláda Merovejovcov	44
2.2.1.6.1. Chlodovik I. (481 – 511) a jeho výboje	46
2.2.1.6.2. Vývoj po Chlodovikovi.....	48
2.2.1.6.3. Chlothar II. (584/613 – 629) a Dagobert I. (623/629 – 639)	48
2.3. Spoločenský vývoj u Germánov a v ich kráľovstvách	49
2.3.1. Kráľ.....	50
2.3.2. Družina a ľudové zhromaždenie	51
2.3.3. Usadzovanie sa Germánov na rímskom území a jeho dôsledky	52
2.3.3.1. Vizigóti.....	52
2.3.3.2. Ostrogóti.....	53
2.3.3.3. Vandali	53
2.3.3.4. Longobardi	54
2.3.3.5. Frankovia.....	54
2.4. Právo u Germánov.....	58
2.5. Kultúra v germánskych kráľovstvách	60
2.5.1. Boëthius († 524)	61

2.5.1.1. Sedem slobodných umení	61
2.5.2. Cassiodorus († po 580)	62
2.5.3. Dionysius Exiguus († 545/550)	62
2.5.4. Wulfila († okolo 382)	63
2.5.5. Izidor Sevillský (†636)	63
2.5.6. Gregor z Toursu († 594)	64
2.5.7. Venantius Fortunatus († po 600)	64
2.5.8. Význam kultúry na Britských ostrovoch	64
2.5.8.1. Beda Venerabilis (Ctihodný; † 735)	65
2.6. Germánske umenie (Z. Ševčíková)	66
2.6.1. Ranostredoveké anglo-írske umenie	69
2.7. Od antiky k stredoveku (V. Múcska)	71
2.7.1. Hospodárska oblasť	71
2.7.2. Spoločenský vývoj	72
2.7.3. Politické pomery	72
3. Migrácia Slovanov a vznik slovanských štátov v ranom stredoveku ...	75
(M. Daniš)	
3.1. Slovania na prahu stredoveku	75
3.1.1. Slovanské náboženstvo	76
3.1.2. Slovania a patriarchálne otroctvo	77
3.2. Východní Slovania	80
3.3. Západní Slovania	84
3.3.1. Samova ríša	84
3.3.2. Veľká Morava	85
3.3.3. Polabskí Slovania	87
3.3.4. Poľsko	88
3.3.5. Čechy	89
3.4. Južní Slovania	90
3.4.1. Chorvátsko	91
3.4.2. Srbsko	92
4. Východné nomádske etniká (M. Daniš)	93
4.1. Huni	93
4.2. Avari	95
4.3. Protobulhari	98
4.4. Maďari (V. Múcska)	100

5. Vikinská expanzia a vznik škandinávskych kráľovstiev (<i>V. Múcska</i>)..	105
5.1. Osobitosti vývoja severnej Európy v ranom stredoveku	105
5.2. Výpravy nórskeho Vikingov	106
5.2.1. Írsko a Island	106
5.2.2. Grónsko	108
5.2.3. Severná Amerika	109
5.3. Dánske výpravy	110
5.3.1. Franská ríša	110
5.3.2. Normandia a Bretónsko	110
5.3.3. Stredomorie	111
5.3.4. Anglicko	112
5.3.4.1. Od dánskych úspechov ku konsolidácii anglosaskej moci za Alfréda Veľkého	112
5.3.4.2. Obnovenie výprav do Anglicka a vláda Knuta Veľkého	115
5.4. Výpravy švédskych Vikingov	116
5.5. Vznik monarchií v severnej Európe	118
5.5.1. Dánsko	118
5.5.2. Nórsko	119
5.5.3. Švédsko	121
5.6. Spoločnosť, hospodárstvo a kultúra severanov	122
5.6.1. Spoločnosť	122
5.6.2. Hospodárstvo	123
5.6.3. Slovesnosť a náboženstvo	124
5.6.3.1. Severská mytológia	126
5.7. Umenie Vikingov (<i>Z. Ševčíková</i>)	126
6. Vznik a expanzia islamu (do polovice 11. storočia) (<i>V. Múcska</i>) ...	128
6.1. Vývoj islamského sveta do polovice 11. storočia	128
6.1.1. Mohamed a vznik islamu	128
6.1.2. Vláda prvých štyroch, tzv. správne vedených kalifov	131
6.1.3. Umajjovské obdobie	134
6.1.4. Vláda Abbásovov	136
6.1.5. Rozpad abbásovského kalifátu	137
6.2. Základné prvky moslimského náboženstva a kultu	139
6.3. Spoločenské pomery v umajjovskom kalifáte	142
6.4. Zmeny v hospodárskych, správnych a sociálnych pomeroch za Abbásovov	143
6.5. Základné tendencie vývoja islamskej kultúry	144
6.6. Islam na európskom Západe	147
6.6.1. Islam na Pyrenejskom polostrove	147

6.6.1.1. Hospodárstvo, spoločnosť, vzdelanosť a kultúra v moslimskom Španielsku.....	150
6.6.2. Ostatné moslimské územia na Západe.....	153
6.7. Islamské umenie (Z. Ševčíková).....	154
6.7.1. Islamské umenie umajjovského obdobia na Pyrenejskom polostrove.	157
7. Ranostredoveké štáty na juhu a východe Európy (M. Daniš).....	158
7. 1. Byzantská ríša do polovice 11. storočia	158
7.1.1. Byzantské umenie (Z. Ševčíková)	167
7.1.1.1. Obdobie 6. – 9. storočia	167
7.1.1.2. Umenie v období ikonoklazmu a umenie macedónskeho a komnénovského obdobia.....	172
7.2. Chazarský kaganát (M. Daniš).....	180
7.3. Pečenehovia.....	185
7.4. Bulhari.....	187
7.4.1. Volžsko-kamské Bulharsko	187
7.4.2. Prvé Bulharské cárstvo	189
7.5. Umenie južných Slovanov (Z. Ševčíková).....	195
7.6. Kyjevská Rus (M. Daniš).....	196
7.6.1. Politický vývoj.....	196
7.6.2. Spoločnosť	201
7.6.3. Kultúrny obraz Kyjevskej Rusi	203
7.7. Ruské umenie (Z. Ševčíková).....	206
8. Franská ríša počas vlády Karolovskej dynastie (V. Múcska).....	207
8.1. Nástup Karolovcov na franský trón.....	207
8.1.1. Vláda majordómov	207
8.1.1.1. Karol Martel	208
8.1.1.2. Pipin III. Krátky.....	210
8.2. Obdobie Karola Veľkého.....	211
8.2.1. Karolove výboje	211
8.2.2. Obnovenie cisárstva na európskom Západe	215
8.3. Vláda potomkov Karola Veľkého a postupná dezintegrácia Franskej ríše	219
8.4. Východofranské kráľovstvo	223
8.5. Západofranské kráľovstvo	227
8.6. Spoločenský a hospodársky vývoj vo Franskej ríši	229
8.6.1. Spoločnosť a štát.....	229
8.6.1.1. Vývoj v privilegovaných vrstvách spoločnosti.....	229
8.6.1.1.1. Kráľ, kráľovský dvor a správa kráľovstva.....	229

8.6.1.1.2. Franská ríšska aristokracia a lénne vzťahy	232
8.6.1.1.3. Feudálny veľkostatok a sociálne zmeny vo vrstve slobodného obyvateľstva	235
8.7. Kultúra a vzdelanosť karolovského obdobia	238
8.7.1. Karolovská renesancia.....	238
8.7.2. Karolovské umenie (Z. Ševčíková).....	243
9. Počiatky stredovekého Nemecka – vláda otovskej dynastie (919 – 1124) (V. Múcska)	246
9.1. Nástup Otovcov	246
9.2. Oto I. Veľký (936 – 973).....	247
9.2.1. Burgundsko	248
9.2.2. Itália	250
9.2.2.1. Benátky	251
9.2.3. Italská a východná politika Ota I. Veľkého	252
9.3. Oto II. (973 – 983).....	255
9.4. Oto III. (983 – 1002)	257
9.4.1. Svätý Vojtech.....	258
9.4.2. „Obnovenie Rímskej ríše“	259
9.5. Henrich II. (1002 – 1024)	261
9.6. Štát a spoločnosť v otovskej dobe	264
9.7. Kultúra a vzdelanosť za Otovcov – otovská renesancia	267
9.8. Otovské umenie (Z. Ševčíková).....	269
10. Cirkev a pápežstvo v ranom stredoveku (313 – polovica 11. stor.) (V. Múcska).....	270
10.1. Od konštantínovského obratu po nástup Karolovcov (313 – začiatok 8. storočia)	270
10.1.1. Od povoleného k štátnemu náboženstvu.....	270
10.1.2. Najvýznamnejšie vieroučné spory v 4. storočí a prvé ekumenické koncily.....	271
10.1.2.1. Donatizmus.....	272
10.1.2.2. Ariánstvo	272
10.1.3. Vývoj cirkevnej organizácie	274
10.1.4. Mníšstvo	275
10.1.4.1. Počiatky mníšstva a mníšske hnutie na kresťanskom Východe	275
10.1.4.2. Mníšstvo na Západe.....	276
10.1.4.2.1. Sv. Martin z Toursu († 397).....	276
10.1.4.2.2. Lérins	277

10.1.4.2.3. Ján Kassián († 430/435)	277
10.1.4.2.4. Benedikt z Nursie († 555/560)	277
10.1.5. Teológia a vieroučné spory v 5. storočí	278
10.1.5.1. Ambróz (Ambrosius; okolo 339 – 397)	280
10.1.5.2. Augustín (Augustinus Aurelius; 354 – 430)	280
10.1.5.3. Hieronym (Hieronymus; 347/348 – 419/420)	283
10.1.6. Rímske biskupstvo a rozvoj učenia o pápežskom primáte	283
10.1.6.1. Gregor I. Veľký (590 – 604)	287
10.1.7. Misia	289
10.1.7.1. Germánske ariánstvo	290
10.1.7.2. Misijná činnosť medzi Germánmi – írski a anglosaskí misionári	291
10.1.7.2.1. Špecifiká írskeho kresťanstva	291
10.1.7.2.2. Írske misie na kontinente a v Anglicku	292
10.1.7.2.3. Misie Anglosasov na kontinente	293
10.2. Od karolovského obdobia po začiatok gregoriánskej reformy (začiatok. 8. storočia – polovica 11. storočia)	294
10.2.1. Zmeny vo franskej cirkvi počas vlády majordómov	294
10.2.2. Karolovskí panovníci a cirkev	296
10.2.2.1. Cirkevné reformy Karola Veľkého a Ľudovíta I. Pobožného	296
10.2.2.1.1. Zmeny v cirkevnej organizácii a vo fungovaní cirkevných inštitúcií	297
10.2.2.1.2. Teológia	300
10.3. Pápežstvo v ranom stredoveku	302
10.3.1. Pápežstvo v byzantskom období	302
10.3.2. Pápežstvo a Franská ríša	304
10.3.2.1. Mikuláš I. (858 – 867)	306
10.3.2. „Temné storočie“ pápežstva	309
10.3.3. Pápežstvo pod vplyvom Otovcov	311
10.4. Misijná činnosť cirkvi v 9. – 11. storočí	313
10.4.1. Stredovýchodná Európa	314
10.4.1.1. Veľká Morava a Uhorsko	314
10.4.1.2. Pokusy o kristianizáciu polabských slovanských kmeňov	315
10.4.1.3. Poľsko	316
10.4.1.4. Čechy	316
10.4.1.5. Kyjevská Rus	318
10.4.2. Škandinávia	319
10.4.2.1. Dánsko	319
10.4.2.2. Nórsko	320
10.4.2.3. Švédsko	320

11. Základné tendencie hospodárskeho vývoja Západu v ranom stredoveku (<i>V. Múcska</i>)	322
11.1. Poľnohospodárstvo	322
11.2. Mestá, remeslá, obchod	324
11.3. Oživenie hospodárskeho života za Karolovcov	327
11.4. Židia v spoločenskom a hospodárskom živote raného stredoveku	329

Zoznamy panovníkov a pápežov raného stredoveku

(<i>V. Múcska - M. Daniš</i>).....	332
Rímska ríša.....	332
Byzantská ríša	333
Vizigóti	334
Ostrogóti (v Itálii)	334
Vandali.....	335
Burgundi.....	335
Longobardi (v Itálii).....	335
Anglosaská Británia	336
Wessex/Anglicko	336
Mercia	336
Franská ríša	337
Anglicko	337
Nemecko.....	338
Východofranské kráľovstvo.....	338
Západofranské kráľovstvo	339
Burgundské kráľovstvo	339
Dolné Burgundsko (Provencalské kráľovstvo, Regnum Provinciae).....	339
Horné Burgundsko (Burgundia superior)	340
Lotrinské kráľovstvo (Lotharii regnum) - králi.....	340
Lotrinské vojvodstvo – súčasť Západofranského (Francúzskeho) kráľovstva.....	340
Dolné Lotrinsko (severné oblasti).....	341
Horné Lotrinsko (južné oblasti).....	341
Italské kráľovstvo.....	341
Dánsko.....	342
Švédsko	342
Nórsko	342
Arabská ríša a Córdobašský emirát a kalifát	343
Prvé bulharské cárstvo.....	344
Chorvátsko	345
Srbsko	345
Veľká Morava	346
Poľsko.....	346
Čechy	346
Kyjevská Rus	347
Pápežstvo.....	348

